

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 8, NO 15, STIP, 2023

ГОД. VIII, БР. 15
ШТИП, 2023

VOL. VIII, NO 15
STIP, 2023

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 8, Бр. 15
Штип, 2023

Vol. 8, No 15
Stip, 2023

PALMK, VOL 8, NO 15, STIP, 2023

DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM23815>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуџа, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA

Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia

Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia

Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation

Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation

Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania

Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania

Sunčana Tuksar, University of Pula, Croatia

Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia

Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary

Éva Bús, University of Pannonia, Hungary

Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey

Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland

Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India

Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India

Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom

Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom

Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic

Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic

Regula Busin, Switzerland

Natale Fioretto, University of Perugia, Italy

Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска

Толе Белчев

Нина Даскаловска

Билјана Ивановска

Светлана Јакимовска

Марија Леонтиќ

Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)

Весна Продановска (англиски јазик)

Толе Белчев (руски јазик)

Билјана Ивановска (германски јазик)

Марија Леонтиќ (турски јазик)

Светлана Јакимовска (француски јазик)

Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

п. факс 201

МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Оливер Хербст, член на Уредувачкиот одбор

FOREWORD

Oliver Herbst, member of the Editorial Board

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Февзудина Сарачевиќ, Лилјана Митковска

ИНТЕРАКТИВНИОТ ДИСКУРС ВО ГРАМАТИКИТЕ НА КОНЕСКИ И НА
ЛАНТ: ВКЛУЧУВАЊЕ НА ЧИТАТЕЛИТЕ

Fevzudina Saračević, Liljana Mitkovska

INTERACTIVE DISCOURSE IN KONESKI'S AND LUNT'S GRAMMARS:
READER ENGAGEMENT

27 Milica Bogdanović

CONCEPTUAL METAPHORS IN ECONOMIC DISCOURSE OF SERBIAN
AND BRITISH NEWSPAPER ARTICLES

39 Sanja M. Maglov

THE ROLE OF CONJUNCTION IN THE COHESION OF ABSTRACTS
WRITTEN IN ENGLISH AND SERBIAN

51 Igor Rižnar, Armand Faganel

THE DISCOURSE OF MISSION STATEMENTS OF SOME SLOVENIAN
AND AUSTRIAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

61 Kadri Krasniqi, Besarta Krasniqi

PHRASEOLOGY AS A TRANSLATION PROBLEM AMONG EFL
UNIVERSITY STUDENTS IN KOSOVO

75 Ergys Prifti

GESCHICHTLICHE ENTWICKLUNG DES PASSIVS IM DEUTSCHEN UND
ALBANISCHEN

Ergys Prifti

DEVELOPMENT OF THE PASSIVE VOICE IN GERMAN AND ALBANIAN

85 Doris Sava

RUMÄNIENDEUTSCH ALS STANDARDVARIETÄT AUS HISTORISCHER
UND AKTUELLER SICHT

Doris Sava

ROMANIAN GERMAN AS A STANDARD VARIETY FROM A HISTORICAL
AND CONTEMPORARY PERSPECTIVE

- 95 Марија Стојаноска, Виолета Јанушева**
МАКЕДОНСКИ РОДОВО ЧУВСТВИТЕЛЕН ЈАЗИК
Marija Stojanoska, Violeta Janusheva
MACEDONIAN GENDER SENSITIVE LANGUAGE
- 107 Марија Леонтиќ**
СИНТАГМИ СО СВРЗНИК ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО
ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Leontik
WORD GROUPS WITH A CONJUNCTION IN TURKISH LANGUAGE AND
THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE
- 119 Александра Гецовска**
ЕТИМОЛОГИЈА НА ФИТОНИМОТ БОСИЛЕК
Aleksandra Gecovska
ETYMOLOGY OF THE PHYTONYME BASIL

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 131 Antony Hoyte-West**
TRUE TO LIFE? SOME REMARKS ON A DUTCH TRANSLATION OF JERZY
KOSINSKI'S THE PAINTED BIRD
- 139 Luisa Emanuele**
«LA MEMORIA È LA PIETRA DI SISIFO. CHI SONO? AHMED O AMEDEO?»
AMARA LAKHOUS: LA FRAMMENTAZIONE DELL'IO
Luisa Emanuele
«MEMORY IS THE STONE OF SISYPHUS. WHO AM I? AHMED OR
AMEDEO?». AMARA LAKHOUS: THE SELF-FRAGMENTATION
- 151 Dejan Malčić**
VISIONI POSTMODERNE DI ROMA IN LA GRANDE BELLEZZA,
SUBURRA E LO CHIAMAVANO JEEG ROBOT
Dejan Malčić
POSTMODERN VISIONS OF ROME IN THE GREAT BEAUTY, SUBURRA
AND THEY CALL ME JEEG
- 161 Tunay Karakök**
HAJI BEKTASHI VELI'S VELÂYETNÂME AS A LITERARY SOURCE
ABOUT MEDIEVAL ANATOLIA
- 171 Ранко Младеноски**
ЧОВЕКОВИОТ ПАДОД САКРАЛНОТО ДО ХТОНСКОТО ВО НАЈНОВИТЕ
РАСКАЗИ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ
Ranko Mladenoski
THE MAN'S FALL FROM THE SACRED TO THE CHTHONIC IN THE
LATEST SHORT STORIES BY VENKO ANDONOVSKI

181 Славчо Ковилоски
СОВРЕМЕНИ БОГОМИЛСКИ ИЛИ НАРОДНО-БОГОМИЛСКИ АВТОРИ
И ДЕЛА
Slavcho Koviloski
CONTEMPORARY BOGOMILAN OR FOLK-BOGOMILAN AUTHORS

193 Marijana Gjorgjieva
DIE AUSWIRKUNGEN DER KRISE IN „NOVELLE“ VON JOHANN
WOLFGANG VON GOETHE
Marijana Gjorgjieva
THE INFLUENCES OF THE CRISIS IN THE „NOVELLE“ BY JOHANN
WOLFGANG VON GOETHE

201 Melek Nuredini
MEHMET AKİF ERSOY VE YAHYA KEMAL BEYATLI'YI BİRLEŞTİREN
UNSUR OLARAK BALKANLAR
Melek Nuredini
THE BALKANS AS A UNIFYING ELEMENT FOR MEHMET AKIF ERSOY
AND YAHYA KEMAL BEYATLI

213 Osman Emin
YASTIK ADAM OYUNUN İNCELENMESİ
Osman Emin
REVIEW OF PILLOWMAN THEATER

КУЛТУРА / CULTURE

225 Екатерина Намичева-Тодоровска, Петар Намичев
РУСКИТЕ АРХИТЕКТИ И ИНЖЕНЕРИ ОД ПОЧЕТОКОТ НА 20 ВЕК ВО
СКОПЈЕ И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ ВРЗ УРБАНИОТ РАЗВОЈ
Ekaterina Namicheva-Todorovska, Petar Namichev
RUSSIAN ARCHITECTS AND ENGINEERS FROM THE BEGINNING OF
THE 20TH CENTURY IN SKOPJE AND THEIR INFLUENCE ON URBAN
DEVELOPMENT

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

237 Nurettin Cintemir, Gürkan Morali
NEW TOOLS FOR ETANDEM IN LANGUAGE LEARNING:
A THEORETICAL STUDY

249 Brisida Sefa, Brikena Xhaferi
ALBANIAN TEACHERS' AND LEARNERS' PERSPECTIVES AND
EXPERIENCES ON THE COMMUNICATIVE APPROACH

- 261 Vesna Prodanovska-Poposka, Marija Todorova**
AFFECTIVE VARIABLES IN THE FOREIGN LANGUAGE LEARNING
PROCESS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 275 Весна Мојсова-Чепишевска**
(КАКО) ДА СЕ СТИГНЕ КОНЕЧНО ДОМА?
Vesna Mojsova Chepishevska
(HOW) TO GET HOME FINALLY?
- 281 Марија Гркова-Беадер**
ВРЕДЕН И ПОЛЕЗЕН УЧЕБНИК ЗА МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА ПО
АНГЛИСКИ ЈАЗИК
Marija Grkova-Beader
VALUABLE AND USEFUL TEXTBOOK ON ENGLISH LANGUAGE
TEACHING METHODOLOGY

ДОДАТОК / APPENDIX

- 289 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ**
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

YASTIK ADAM OYUNUNUN İNCELENMESİ

Osman Emin

Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi, Üsküp
osmanemin@flf.ukim.edu.mk

Öz: Araştırmamızın konusu olan Yastık Adam tiyatro eseri, Martin McDonagh tarafından 2003 yılında yazılmıştır. Çalışmamızda eser içerik ve biçim yönlerinden incelenecektir. Kullanılan kuramlar postdrama, tragedya ve öğeleri, Jung'un dört arketipi, Foucault'nun hapisane teorisi, dışavurumcu tiyatro, Martin McDonagh'ın biyografisine göre ele alınacaktır. Çalışmamızın amacı, günümüz tiyatrosunun hangi akımlardan etkilendiğini keşfetmek, eski tiyatro akımlarının kullanabilirli olup olmadığını tespit etmek, eskiye nazaran tiyatronun nasıl bir gelişim sağladığının yüzevurumcu akımını dile getirmek olacaktır. Ayrıyeten bütün bu çalışmalar dâhilinde oyunların akımlardan, modern ahlaktan nasıl etkilendiği Yastık Adam oyunu açısından incelenecek ve çalışma amacına ulaşmak hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yüzevurumcu Tiyatro, Postdrama, Yastık Adam, Foucault.*

1. Giriş

İnsanlar sanatsal etkinliklere ilgi duymaya başladığında tiyatro da kendisini göstermiştir. Tiyatro kelimesinin kökeni Yunanca *theatron* (Μυροσκοπι, 2001, стр. 1431) kelimesinden gelmektedir. *Theatron* anlamı ise seyir yeri olarak çevrilmektedir. Kültürler arasında değişiklik gösterdiği için kısaca tiyatroyu şöyle tanımlamak mümkündür: Merkezinde diğer sanat dallarına göre daha çok insanı ve insanın yaşadığı olayları konu edinen ve aktif seyircisiyle de bütünleşen, zaman zaman halkın isteklerine göre şekillenen bir sanat dalıdır. Aristoteles, tragedyanın ve komedyanın tanımını yaptığı ve kurallarını belirlediği *Poetika* adlı eserinde tragedyanın işlevini “Uyandırdığı acıma ve korku duygularıyla, ruhu tutkularından temizlemektir” şeklinde açıklar (Semercioğlu, 2020, s. 8). Tiyatro Aristoteles'e göre mimesisten ibarettir. Bu sava göre sanat tamamen yaşamın bir taklididir. Aristoteles tezinde haksız sayılmaz. Günlük yaşamdaki ekonomik sıkıntılar, ahlakın yozlaşması, edebi akımlar, tarihteki önemli insanların düşünceleri, aile içi davranışlar, kısacası insanı ilgilendiren her durum tiyatrodaya sarkastik ya da dramatik bir üslupla kullanarak ele alınır. Batıda tiyatro tragedya olarak gelişmiş ve kökenini Antik Yunan edebiyatından almıştır. Elbette ki dönemden döneme oyuncuların görevleri, olayın konusu da değişiklik göstermiştir. Örneğin, tragedya–kahramanlarının sıradan insanlar değil de tanrısal özelliğe sahip, yüceltişmiş kişiler olması bu türün mitolojiden etkilenmesinin sonucudur. Daha

sonraki süreçlerde komedyacı kişilerini sıradan insanlardan seçmiştir ki bu da halka ulaşmanın yollarından birisidir.

Türk tiyatrosunun gelişim süreci ise orta oyunu ve köy seyirlik oyunları olarak başlamıştır. Elbette ki her sanat akımı gibi insanlar faaliyetlerini acemice gerçekleştirmiş fakat gelişime de kapalı olmamışlardır. Örneğin, Türk seyirlik oyunlarında ilk zamanlarda yazılı bir metin dahi olmadan, doğaçlama oyunlar oynanırken Tanzimat döneminde Batının da etkisiyle bu durum yerini daha profesyonel çalışmalara bırakmıştır. Halkın en çok Karagöz ve Hacivat oyunlarına ilgi gösterdiği gözlemlenmiştir ki Karagöz ve Hacivat yani kukla geleneği günümüzde belli okullar tarafından da sürdürülmektedir. Karagöz ve Hacivat'ın akıllarda bu kadar kalmasının nedenlerinden birisi seyirciyi sıkmayan ve güldürürken düşündüren bir tiyatro çeşidi olmasından kaynaklanır. Tabii ki Türk ve Batı tiyatrosunda da dönem dönem oyunlar devlet tarafından yasaklamalar gelmiştir. Bu sansür yasasının bazı dönemlerde gelmesinin sebebi tiyatronun insanları düşünmeye ve sorgulamaya itmesi olmuştur. Buna rağmen tiyatro yapısındaki profesyonelliği ve insanlara kazandırdığı yeni bakış açılarıyla birlikte hiçbir zaman değerini kaybetmemiş aksine halkın her zaman değer verip ilgi duyduğu bir sanat dalı olarak kalmıştır.

Tiyatronun türlerini komedyacı, tragedyacı, epik, absürt olarak genel başlıklarda toplamak mümkündür. Komedyacı, insanları güldürürken düşündürmek amacıyla ortaya çıkmış bir tiyatro türüdür. Tragedya ise izleyiciye ahlakî bir mesaj verirken bunu daha ciddi bir üslup ile yapmaktadır. Epik tiyatrodaki, seyirciyi zihinsel olarak aktif tutmak yani seyirciyi düşündürmeye yönlendirmek birinci amaçtır ve konusunu düşündürücü bir üslupla halkın sorunlarından ele almaktadır. Absürt tiyatro diğer tiyatro türlerinden farklılık göstermektedir. Bunun nedeni “dünya ne kadar karmaşık ve düzensiz olursa tiyatro eseri de o kadar düzensiz ve saçma olmalıdır” düşüncesidir. Böylece insanlara saçma gelecek durumlar bir arada sunulur, verilmek istenen ucu açık mesaj ise uyumsuzluğu vurgulamaktır.

2. Tiyatrodaki Postdrama Etkileri Üzerine

Tiyatro elbette günümüz akımı olan postmodernizme ayak uydurmuştur. Fakat bu postmodernizm, tiyatrodaki postdrama olarak geçmektedir. Elbette ki teknolojinin gelişimi, insan bilincinin daha açık olması, bilgiye ulaşmanın en kolay olduğu bir dönem ve sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte diğer sanat dalları gibi tiyatro bu etkilenmeden nasibini almıştır. Bu tiyatro türünün oluşum özelliği deneysellik, nefes, ritim gibi “canlı bedeninin şimdisine ait unsurlar” sözden önce gelir (Çelik, 2003, s. 15). Bu artık sözlerin değil, mimiklerin ve beden hareketlerinin hatta nefes alışverişinin dahi daha önemli olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Hans Thies Lehmann'a göre tiyatronun bu yeni gelişim sürecinde çok dillilik vardır. Fakat ona göre bu, tiyatronun en önemli maddelerinden biri olan dildeki birliği bozacaktır.

Bir dilin özünü koruması için öncelikle yabancı kökenli kelimelerden ve dünya dili olan İngilizceden gelen kelimelerden kendisini koruması gerekmektedir. Çok dilli bir tiyatro oyununu sergilemek ve izlemek hem oyuncu hem de seyirci için daha kafa karıştırıcı olacak, tiyatronun vermek istediği mesaj, göz ardı edilecektir.

Lehmann, postdramatik tiyatronun üslup özelliklerini, hiyerarşiden uzaklaştırma, eşzamanlık, yoğun göstergelerle oyun, müzikalite, bedensellik, gerçeğin yıkımı ve durumun olaya dönüştürülmesi olarak açıklamaktadır (Thies-Lehmann, 1987, s. 261).

3. Yastık Adam Oyununun Analizi

İncelenecek olan Yastık Adam tiyatro metninin kısa bir özetini yapmakta fayda vardır. Yastık Adam, Martin McDonagh tarafından 2003 yılında yazılmış bir oyundur. Bu eseriyle birlikte birçok ödüle aday gösterilmiş ve bazılarını da kazanmıştır. Martin McDonagh'ın John Michael McDonagh adında bir erkek kardeşi vardır ve kardeşi senaryo yazarıdır. Martin McDonagh'ın eserlerinde genelde kara mizah, ölüm temaları yer almaktadır. Kısacası McDonagh tiyatrosu, dehşet ve eğlence karışımının yanı sıra “absürt ile zalimce bir melodramın” iç içe geçmiş halidir (Özata, 2012, s. 187). McDonagh aynı zamanda in-yer-face akımından yani Türkçesiyle yüzevurumcu tiyatro akımından da etkilenmiştir. Yüzevurumcu ya da suratına tiyatro, bilinen diğer tiyatrolara göre farklılık taşımaktadır. Cinayet, işkence, şiddet gibi konuları içerdiğinden dolayı seyirciyi farklı yöne götürmektedir. Seyirci, bu tarz tiyatrolar karşısında insanın ilkel benliğinde bulunan fakat bastırılmış duygularla baş başa kalır ve bu duygularla yüzleşmek zorundadır.

Bu metinde Katurian ve Michal adında iki erkek kardeş vardır. Bu kardeşler aileleri tarafından aynı zamanda hem cezalandırılmış hem de ödüllendirilmiştir. Yaşadıkları olaylar edebî ve gerçek hayattaki kişiliklerini derinlemesine etkilemiş üstelik cinayete de karışmışlardır. Polisin kardeşlerin birinden şüphelenmesi sonucunda gözaltına alınmışlar ve bütün itiraflarla, olayın asıl yüzü ortaya çıkmıştır. Bu tiyatro oyununda verilmek istenen mesajlardan birisi edebiyatın tehlikeli yönünün de olabileceğidir. Edebiyat genellikle halkı eğitmek, okuma yazmayı geliştirmek, insanları bilinçlendirmek amacıyla bir araç olarak kullanılmıştır. Fakat McDonagh, edebiyatın sadece bu kısmını değil tehlikeli kısmını da görmüştür. Yazar, yazdığı cinayet içeren hikâyelerinden ve yazarın yaşadığı kasabada gerçekleşen ölümlerden dolayı tutuklanmış okurlarına karşı istemeden de olsa bir ilham kaynağı oluşturuyor mu diye düşünülüp, sorgulamaya alınmıştır.

Bu eserde toplamda 4 kişi vardır. Katurian, Ariel, Michal ve Tupolski. Katurian ve Michal kardeşlerdir. Ariel ve Tupolski ise polis. Bu iki kardeş yıllar boyunca aileleri tarafından cezalandırılmıştır. Ailesi Katurian için onu ne kadar ödüllendirdiğini söylese de, abisine yapılan işkencelerin sesini duyması onu şiddet temalı hikâyeler yazmaya sürüklemiştir. Ebeveynler tarafından verilen karışık sinyaller elbette ki çocukların da kafasını karıştırmaktadır. Yıllarca kardeşinin yazdığı masalları okuyan Michal, hem gördüğü şiddetten hem de abisinin hikâyelerinden etkilenerek onları normal olarak değerlendirmiş ve o masallarda anlatılan cinayetlerin hepsini işlemiştir.

Oyunun belli bir sahnesinde polisler de kendi geçmişlerini ifşa ederler ve aslında McDonagh'ın burada vermek istediği mesaj da hiç kimsenin masum olmadığı üzerinedir. McDonagh, yüzevurumcu tiyatro ve postdramatik tiyatrodan

etkilendiği için oyunlarında bu akımların izlerini görmek mümkündür. Örneğin Lehmann'ın açıklamalarına göre postdramatik tiyatroların özelliklerinden birisi hiyerarşiden uzaklaştırmadır. Buna göre alt üst kavramları yastık adam tiyatrosunda seyirciler tarafından sorgulanmaktadır. Ariel bir katil olmasına rağmen, polis olarak görev almaktadır. Sıradan bir insan Ariel'i polis olduğu için onu üst sınıfa koyabilir fakat metnin içeriğinde asıl amaçlanan durum, sınıfsallığın yıkılması üzerinedir. Bir diğer postdramatik özellik ise gerçeğin yıkıma uğramasıdır. Esere göre bu özellik incelendiğinde seyirci tarafından asıl gerçeğin ne olduğu defalarca sorgulanmıştır. Gerçek katili ilk başta Katurian olarak düşünen seyirci, daha sonra bunun Michal olduğunu öğrenince gerçeklikte ufak bir kırılma yaşanmıştır. Postdramatik özelliği olan bedensellik ise bu eserde kendisini Katurian'a polisler tarafından yapılan işkence, Michal'ın stresli durumlarda kalçasını kaşınması olarak ele alınmıştır. Michal yedi yıl boyunca işkence yapıldığı için ruhsal ve fiziksel yara almış ve zekâ özürülü olarak hayatına devam etmek zorunda kalmıştır. Her çocuk için tehlikelerden kaçıp sığındığı, kendini güvende hissettiği, karşılıksız sevgi ve şefkat bulduğu bir kurum olması gereken aile, zalimce ve otokratik bir şekilde işkence yerine dönüşmüştür.

İncelenen eser aynı zamanda tragedya tiyatrosunun birkaç özelliğini de içerisinde bulundurmaktadır. Baştan sona ciddi bir havada geçmesi, oyunda sonuna kadar devam eden bir geriliminin mevcut olması, yapılan yanlışlara çok büyük cezalar verilmesi, katarsis duygusunun seyirciye de aktarılması, ahlak mesajının verilmesi açısından tragedyanın da öğelerini incelemekte fayda vardır. Tragedyanın öğelerinde bulunan karakterler protogonist ve antogonist olarak ikiye ayrılmaktadır. Protogonist, başkahraman ve iyiliği temsil etmektedir, ne çok iyi ne de çok kötü bir insandır. Antogonist ise kahramanın düşmanını temsil etmektedir. Baht döngüsü ise trajik etkiyi pekiştirmek için beklenmedik olaylara yer verilmesidir. Bu olayların birleşimi sonucunda ortaya umulmadık bir sonuç çıkar. Trajik hata, ortalamanın biraz üstünde olan kahramanın farkında olmadan yaptığı bir hata olacak ve bu hata onun yıkımına sebep olacaktır. Kibir (Hybris), kahramanın içindeki kibir duygusudur ve bu duygu onun ölçsüz davranmasına sebep olmaktadır.

Verilmek istenen ahlakî mesajı ise, ebeveynlerin çocuklar üzerinde ne denli etkiye sahip olduğu ve bu yüzden bir insan yetiştirirken ne kadar dikkatli olunması gerektiğine yönelik bir mesajdır. McDonagh bu sayede, şiddet unsurunun aileden başladığı vurgusunu yapmış ve buradan topluma yayılması ile bireyin hayatı boyunca şiddetle iç içe bir yaşam sürmesini sorgulamıştır (Yorgancıoğlu, 2019, s. 478). Başkahraman olan Katurian, protogonist bir özellik ya da özellikler taşımaktadır. Farkında olmadan yaptığı trajik hata yani hikâyelerini bu denli karanlık, cinayet ve şiddet temalı yazması onun yıkımına sebep olmuştur. Antogonist olan Michal ise saf kötü bir insan değildir, ailesinden sürekli şiddet görmesi ona şiddetin normal olduğunu düşündürmüştür. Yastık Adam'da da Anne-baba Michal'a işkence yaparak yazma konusunda yetenekli olan küçük çocuk Katurian'ın korku ve dehşet temalı öyküler yazmasını isterler. Michal yedi yıl boyunca işkence yapıldığı için ruhsal ve fiziksel yara almış ve zekâ özürülü olarak hayatına devam etmek zorunda kalmıştır. Ailenin her iki çocuk üzerinde

deney yapmasına bağlı kalarak aynı deneyi kendisi de yapmıştır. Baht döngüsüne yönelik örnekler ise tavan arasında bulunan cinayet kalıntılarının olduğu kutuyu polislerin bulması, Katurian'ın Michal'ı öldürmesidir. Kibir duygusu ise abisi Michal'ın ondan daha iyi öykü yazdığını fark ettiği an başlamıştır. Öykülerini her şeyden çok önemseyen Katurian bu kıskançlık duygusuna yenik düşmüş ve anne babasını öldürmüştür.

Önemli olan Millî Kurum Türk Tiyatrosunda¹ Üsküp, Yastık Adam tiyatro oyununda, izleyicilerin çoğunluğu Michal'ı şişman, saf olarak hayal etmişlerdir. Millî Kurum Türk Tiyatrosunda da Michal tipini o karakterde bir adam sergilemiştir. Kötü polis rolünü oynayan Ariel, giydiği deri ceket ve elinde sigarayla birlikte kötü polis rolünü seyirciye yansıtmıştır. İyi polis olan Tupolski ise sıradan gömlek ve kumaş pantolon giyen bir polis olarak canlandırılmıştır. Gerilim hissiyatını izleyiciye aktarabilmek için bireyin iç dünyasını harekete geçirecek olan gerilim müzikleri kullanılmıştır. Olay örgüsü ve konuşmalar eksiksiz aktarılmıştır. Fakat yine de baskın olan dil saf Üsküp Türk ağzı değil aynı zamanda İngilizce ve Makedonca kökenli kelimeler de bulunmaktadır. Fikir yerine “idea”, ülke yerine “drzhava”, özürlü yerine “retardiran”, yarışma yerine “natprevar”, aslında yerine “ustvari”, şans eseri, kazayla yerine “slucajno”, bayım yerine “gospodine”, halka açık olmayan, tamamen açık olmayan yerine “ne precizno” gibi Makedonca kelimeler kullanılmış “debil kafalı” gibi hem Makedonca hem Türkçe kelimedenden oluşturulmuş geri kafalı anlamına gelen bir tamlama kullanılmıştır. “soba” kelimesi oda olarak geçmektedir. Talep etmek anlamına gelen Baranje kelimesi ise “Baranje mi yapaysın abini güresin?” şeklinde kullanılarak Üsküp Türk ağzı ile cümle tamamlanmıştır. Yine başka bir cümlede “pod pritisok ya da pritisoksuz” (kelime baskı altında ya da baskısız anlamına gelmektedir) yapısı kullanılmıştır. Görülmektedir ki Makedonca bir kelimeye Türkçe yapım eki getirilmiştir ve bu Makedonca kelimeler bir Türkçe bağlaç ile birbirlerine bağlanmıştır. Aynı durum “Priznaedasin” kelimesinde de görülmektedir: prizna + edesin, “kabul etmelisin”. “Gluv” sağır kelimesi hem Makedon kökenli olup devamında yine Türkçe ekler almış bir kelimedir anlamı ise kabul etmelisin şeklinde, “glupostlarınızı” ise yine aynı yapıya sahip bir kelime olup aptallıklarınızı demektir.

¹ Üsküp Türk Tiyatrosu, hazırladığı değişik ve zengin repertuar sayesinde giderek artan izleyici kitlesinin ilgi ve beğenisini topluyor. İzleyici sayısının artmasında aktörlerin ve rejisörlerin çalışma hevesi, yılmadan, yorulmadan çalışma alışkanlığı ve tiyatro yöneticilerinin kararlı tutumları, tiyatronun ve tiyatro sanatçıların meslekî yönden sürekli gelişmesi doğrultusunda gösterilen tüm gayretler, Makedonya'da yaşayan Türk milletin kültür sanat seviyesinin ve tiyatro anlayışının gelişmesinde etkili olmuştur. Türk Tiyatrosu'nun birçok ülkede konuk olması, milletler arasında kültürel bağların kurulmasında önemli etken olmuştur. Üsküp Türk Tiyatrosu, Türkiye Tiyatroları yanı sıra, Balkanlarda ve dünyada yegâne profesyonel Türk Tiyatrosu sayılır. Dolayısıyla, Türk Tiyatrosu kuruluş anından günümüze dek, geçen zaman dilimi içerisinde, üstlendiği rolüyle ve gerçekleştirdiği başarılı çalışmalarıyla, Türk milli kültürün ve dolayısıyla Makedon kültürünün de, özellikle tiyatro sanatının gelişmesinde önemli bir faktör sayılır. Türk Tiyatrosu'nun bu görevi çok önemli bir dönemde, Halk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra üstlenmesi ayrı bir önem ve dikkat arz etmektedir. <http://www.turktiyatrosu.mk/tr/mll-kurum-trk-tyatrosunun-kurulu-tarhes-> 4 Ocak 2023 tarihinde alınmış.

Üsküp Türk ağzı ise “İsteym gürem abimi.” Olarak geçmiştir ki aslında Türkiye Türkçesiyle bu cümle “abimi görmek istiyorum” şeklinde yazılmalıdır. “İsteymişin dinleyesin masalımı” masalımı dinlemek ister misin? olarak, “em sen oka sene her şeyi dinledin üle mi? Sen o kadar yıl her şeyi dinledin mi? “em bak o ellerine neka belli ki falc kan” ellerine bir bak sahte kan olduğu ne kadar belli. “Bunun yok alakası ülenle ülmeyenle. Bunun var alakası geride ne brakaysın.” Bunun ölen ve ölmeyenle alakası yok. Bunun geride ne bıraktığınla alakası var şeklinde kullanılmıştır. Elbette ki, eserin edebî dilinin bu tarzda olmasının sebebi Makedonya’da kalan eski Türklere aittir. “Kutuda ne var” cümlesi bir zamanların sansasyon yaratan filmi Seven ve onun meşhur repliği olan “what’s in the box?” cümlesini akıllara getirmektedir.

McDonagh, modern kültüre ve aynı zamanda sinemaya olan ilgisi ve çektiği filmlerle de bilindiği için bu repliği eserine yansıtma istemiş olabilir. Eserde birçok yerde eleştirinin bulunması tiyatroyun insanları bilinçlendirmek amacıyla da kullanılabilmesinin bir örneğidir. Bir bölümde polisler ve Katurian konuşurken, Tupolski “Gazeteler birçok şeyi demiyorlardı. Gazeteler üçüncü kız hakkında hiçbir şey demediler, sağır-dilsiz küçük bir kız çocuğu üç gün önce kayboldu, aynı bölge, aynı yaş.” demektedir. Burada dönemin medya gücünün isteğe göre kullanılmasının bir eleştirisi vardır. Gazetelerin normalde günlük hayatta olup biten olayları yansıtması beklenir fakat en önemli olan olayın, çocukların kaybolması, ölü bulunması, gazetelere yansıtılmaması bir eleştiri olarak geçmiştir. Yine bir bölümde Tupolski totaliter bir diktatörlükte yüksek rütbeli bir polis memuru olduğunu belirtmiştir. Yaşadığı dönemin siyasi özellikleri vurgulanmış ve memur olanların içlerinin ne kadar rahat olduğuna dair bir gönderme yapılmıştır.

Lehmann’a göre postdramatik eserlerde çok dillilik özelliği de bulunmaktadır. Eser incelendiğinde, çeviren de göz önünde bulundurularak bazı kelimelerin ve cümlelerin sanki İngilizcenin başka bir şivesi ile yazıldığı göze çarpmaktadır. Örneğin çevirmenin “seviyorum” kelimesini “seviyom” olarak çevirmesi bir tesadüf ya da yanlışlık değildir, bu McDonagh’ın biyografik özelliğinden kaynaklanmaktadır. McDonagh, gezdiği yerlerde İngilizcenin Batı İrlanda şivesini öğrenmiştir ve bu konuşma tarzını oyunlarına da yansıtmıştır.

4. Foucault’nun Hapishane Teorisi ve Yastık Adam

Michel Foucault’un “Hapishanenin Doğuşu” adlı kitabında Panoptiko’nun mimarî yapısından bahsedilmektedir. Burası bir hapishanedir ve ortasında bir gözetleme kulesi, etrafında ise hücreler bulunmaktadır. Fakat mahkûmlar kulede gözetmenin olduğunu göremez.² Tabii, bu durum Foucault’ya göre sadece

² Aslında bu mimaride Bentham’ın bir ilkesi saklıdır: “İktidarın görünür ama varlığının kanıtlanmazlığı ilkesi.” İlke şöyle açıklanabilir; Evet, iktidar görünürdür çünkü mahkûm/tutuklunun önünde sürekli gözlemediği merkezî kule dimdik durmaktadır. Aynı zamanda varlığı da kanıtlanamaz; tutuklu o anda kendinin gözlenip gözlenmediğini asla bilmeyecektir, hep şüphe duyacaktır. “Görünmeden gözetleme” ilkesinin bu planda kullanılmasındaki temel sebep, gözetleyici orada olmasa ve hatta orada olup gözetlemiyor olsa dahi, kişiye gözetlendiği hissini empoze edilerek, kendini sürekli olarak var olan otoritenin istediği şekilde kontrol etmesidir. Her an gözetleniyormuş kanısına kapıldıklarından, işte tam da bu yüzden Panoptikon disiplininin mahkûmlar tarafından içselleştirildiği bir mekân olarak anlaşılabilir (Foucault, M. 1975. Bauman, Z. 1998. Saygılı, A. 2004).

hapishaneler için değil, okullar, tımarhaneler ve hastaneler için de geçerlidir. Her hareket, verilere kaydedilir ve her insan gözaltındadır. Esere göre bu teoriyi bağdaştırmak gerektiğinde Michal'ın uzun yıllar boyunca işkence gördüğünü gözlemlemekteyiz. Michal'ın işkenceler görmesine rağmen yaptığı tek davranış canı yandığı için bazen ses çıkarmaktır. Canının yanmadığı durumda ses çıkarmaz, kendi varlığını kardeşine belli etmeye ihtiyaç duymaz. Sadece bir gün kapının altından bir not bırakır ve o kâğıt parçasından da anlaşılacağı üzere, Michal en iyi yazar ödülünü almıştır. Katurian onun işkence altında tutulmasına rağmen daha iyi yazdığını keşfeder ve bu durum da onu delirtir, bir kıskançlık krizine sokar. Michal'ın hapis gibi tek bir odada kalması ve ses çıkarmaması onun tıpkı Foucault'nun teorisindeki insanlar gibi olmasını sağlar. Gözetlenme ve baskı altında olmanın getirdiği korku ve bu korkuya dayalı hiçbir eylemde bulunamaması onun sadece fizikî değil aynı zamanda ruhsal açıdanda da işkenceye maruz kaldığının bir dışavurumudur.

5. Jung ve Arketiplerine Bir Bakış

Carl Gustav Jung'un arketiplerine göre eseri incelemenin literature de faydası olacaktır. Bu arketipler, maske, anima animus, gölge ve benliktir. Ele alınacak olan arketipler ise maske ve gölge arketipleridir. Maske, bireyin gerçek düşüncelerini saklaması ve diğer insanlara karşı iyi görünmek için takılan bir maskedir. Eğer birey, kendisi için iyi bir maske yaratırsa bunun bedelini öfkeyle ödemek durumunda kalır. Ariel, dışarıdan bakıldığında işinde gücünde olan normal bir polis gibi görülebilir. Fakat Ariel gerçek hayatında annesini ve babasını öldürmüştür. McDonagh polis memuru Ariel'in de şiddete eğilimli olmasını çocukluğunda yaşadığı olaylara bağlar. Ariel'in babası alkoliktir ve oğluna şiddetin yanı sıra cinsel tacizde de bulunur ve Ariel yastıkla babasını öldürür. Şiddet yine şiddeti doğurmuştur ve Ariel şiddeti çocuklara hayatı zehir eden herkese yönelmiştir. Polislik maskesiyle birlikte diğer insanlardan bu durumu gizlemeyi başarabilmiştir. Oyunun başında Katurian'ın gözlerinin bağlı olmasıyla görsel olarak şiddet imgesi yaratılır. Polis-birey ilişkisinde Katurian kendini öyle zayıf hisseder ki gözbağını çıkartabilecekken polislerin müdahale etmesini bekler ve daha ilk söylemde onlara sonsuz saygı beslediğini vurgulamak ister. "Ben hayatımda polise karşı, devlete karşı bir şey yapmadım..." (McDonagh, 2020, s. 2) sözleriyle otorite ve otoritenin temsil ettiği kurumlarla sorun yaşamadığını, otoriteye/sisteme karşı bir birey olmadığını ifade eder. Katurian, annesini ve babasını öldürmüş ve psikolojisi bozuk abisine bakmak durumunda kalmıştır. Halktan birileri onu sadece normal bir yazar olarak tanımlayabilir çünkü dışarıya yansıttığı maske budur. Abisini okula bırakır ve onu alır, kimseye zararı dokunmaz ve kötü düşünceli bir insan değildir. Abisinin ondan daha iyi bir yazar olmasının kıskançlığını da yıllar boyunca içinde taşımış ve en sonunda abisini öldürmüştür. Oyunda da Tupolski, Katurian'ın söylediklerini anlamıyormuş gibi yaparak, onun kullandığı sözlerle dalga geçerek, gereksiz ve anlamsız sorular sorarak Katurian'ın sinirlenmesini bekler ve istediği cevapları bu şekilde alacağını düşünür.

Bir diğer arketip olan gölge ise bireyin bastırılmış düşüncelerini, dürtülerini ve içgüdülerini temsil eder. Bu düşünceler toplumun kabul edemeyeceği

düşüncelerdir. Kendi gölgesiyle yüzleşemeyen, onu kabul edemeyen ve bastırmak için zorlamayan insanlar bir gün kendi içerisinde patlama yaşamak durumundadırlar. Michal yıllarca ailesinden şiddet görmesine rağmen, düşüncelerini de bastırılmış birisidir. Ailesi öldükten sonra kardeşi ile yaşamaya başlamış ve onun öykülerini sürekli okumuştur. Kardeşi Katurian yokken onun odasını kurcalamakta, yazdıklarına bakmaktadır. Kendisinin daha iyi bir yazar olduğunun farkında olmaması, onu kardeşine karşı hayran durumuna düşürmüştür. Yani Michal'ın, çocukları tıpkı kardeşinin hikâyelerindeki gibi katletmesinin iki nedeni bulunmaktadır. Birincisi,(ikincisi?) şiddeti normal karşıladığı için bunu denemek istemesi ve bunu çok normal bir üslupla anlatması, ikincisi kardeşinin gözüne girebilmek aslında hikâyelerinin gerçeklikle de bağlantılı olduğunu açıklamak için kendini kanıtlama çabası üzerinedir.

6. Sonuç

Tiyatro, çok eskilerden günümüze kadar gelmesiyle ve hâlâ daha aktif, canlı, değişime ayak uyduran bir sanat dalı olmasıyla birlikte toplumlar tarafından ilgi görmektedir. Yapılan bu araştırmada geçmişten bugüne gelmiş tiyatronun nasıl bir değişim gösterdiğini, Foucault'nun teorisiyle, Lehmann'ın postdrama açıklamalarıyla, Jung'un arketipleriyle birlikte harmanlayarak artık tiyatro konularının daha geniş alanlara yayıldığını ortaya koymaya çalışılmıştır. Eski dönemlerdeki oyunlarda şiddetin olmadığı, cinayetlerin sahnede sergilenmediği bir tiyatro dünyası var iken günümüz tiyatrosunda bu durumlar normal olarak karşılanmaktadır. Modern vahşet olarak da adlandırılan bu durum ile eskiye göre artık ahlakî mesaj vermek yerine şiddetin her yerde olduğu, insanların izlediği ya da okuduğu şeylerden farklı anlamlar çıkardığı yani modern algılama şeklinin tamamen değiştiğini gözlemlemekteyiz.

Yastık Adam'da şiddet ve vahşet eylemlerinde çocukların kurban olarak seçilmesi bir yandan korku atmosferini yaratırken, diğer yandan da seyircide/okuyucuda kızgınlık ve kırgınlık yaratır. McDonagh oyunda masalları kendi iletisini vermek için tersine çevirir. Masallarda şiirsel adalet çocuklardan yana işlemez. Böylece yazar, çocuğun simgelediği umut ve masumiyeti yok eder. Seyirciyi/okuyucuyu rahatsız eden motiflerden biri de budur. Yapılan bu araştırma, Yastık Adam tiyatrosuyla pekiştirilmiş ve çalışmada en çok izi görülen akımın yüzevurumcu tiyatro olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu tiyatro oyunu, postmodernizmin getirisi olan çok dilliliği de benimsemiş ve tiyatronun asıl amacı olan mesaj vermenin bir örneklendirmesini yapmıştır.

Oyunda asıl anlatılmak istenen şey, kimsenin görüldüğü gibi olmadığı, her insanın bir maskesi olduğudur. Yazar, her ne kadar bir kurgu oluşturuyorsa da yaşadığı toplumun/dünyanın sosyal yapısından etkilenerek eserini ortaya çıkarır. Bu gerçek dikkate alındığında küçük yaşlarda şiddete maruz kalan, bu durumu hayatının her aşamasında hisseden ve başka boyutlara taşıyan insanların çoğunluğunu oluşturduğu toplumun sağlıklı olması da beklenemez. Oyunda özellikle şiddetin “aile” içinde yaşanması, ahlakın ve etik kuralların verildiği, karakterin olduğu bu yapının yozlaşması bireyin hayatı boyunca şiddetle iç içe bir yaşam süreceğinin de ifadesidir. Yastık Adam oyunu; istismar, şiddet, ahlakî

sorumluluk ve toplumsal eleştiri de dâhil olmak üzere, birçok derin ve hassas konu ile ilgilenen ve aynı zamanda trajik-komik diyaloglarıyla izleyicinin duygularını tam anlamıyla manipüle eden bir oyundur. Bunun yanı sıra, çocuk istismarı ve yaşam sarsıntısını, mikro toplumdan makroya, yani aileden başlayarak ulusların sarpmasına kadar, etkili bir faktör olduğunu gösteren eleştirel bir analizdir.

Bibliyografya

- [1] Çağlayan, E. (2021). Suratına (In-Yer-Face) Tiyatro’da Bir İletişim Şekli: Gölge ve Katarsis. *Sanat ve Edebiyat Makalesi*. 7, 13, 57-64.
- [2] Çelik, S. K. (2003). Modern Sonrasında Dramatik Metinler. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 15, 15.
- [3] McDonagh, M. (2020). *Yastık Adam*. İstanbul: EZR yayıncılık.
- [4] Özata, C. (2012). Yanlışlıklar (Terör) Komedisi - Martin McDonagh’ın Korkutan Şiddeti. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(16), 185-196.
- [5] Semercioğlu, B. (2020). Tarihsel Gelişim Sürecinde Tiyatronun İşlevi ve Yöntemi. *Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 8.
- [6] Thies-Lehmann, H. (1987). *Theater der Blicke: Zu Heiner Müllers Bildbeschreibung*. Frankfurt: Dramatik der DDR, (hrsg.U. Profitlich).
- [7] Yorgancıoğlu, P. E. (2019). In-Your-Face Tiyatrosu ve Bir Örnek Oyun “The Pillowman-Yastık Adam. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 476 - 489.
- [8] Milli Kurum Türk Tiyatrosu Tarihçesi, 4 Ocak 2023 yılında alınmış.
<http://www.turktiyatrosu.mk/tr/ml-kurum-trk-tyatrosunun-kurulu-tarhes>

- [1] Мургоски, З. (2001). *Голем англиско-македонски речник*. Скопје: Народна и универзитетска библиотека „Климент Охридски“ Скопје.

Osman Emin

Ss. Cyril and Methodius University, Skopje

Review of Pillowman Theater

Abstract: The subject of this research is Pillow Man, a 2003 play written by Martin McDonagh. The work will be analyzed in terms of both, content and form during the study. Postdrama, tragedy and its parts, Jung’s four archetypes, Foucault’s prison theory, in-yer-face theatre, and Martin McDonagh’s biography will be discussed. The study’s goal will be to discover which currents affect today’s theater, to determine whether old theater movements are still useful, and to bring to light how the theater has evolved in comparison to the past. Furthermore, how currents and modern morality affect theater plays will be examined in terms of Pillow Man, and the study will achieve its goal.

Keywords: *In-yer-face theatre; Postdramatic; Pillow Man; Foucault.*

ГОД. VIII
БР. 15

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VIII
NO 15